RETRAITEDAG

September 2026

Onderdompeling in levend water
EZECHIËL 47: 9,12

Levend water

Scheppingsperiode 2026

Toen het oecumenische team ‘Levend water’, verwijzend naar de profeet Ezechiël (47:9,12), als het thema van de ‘Scheppingsperiode 2026’ koos, had het nooit kunnen vermoeden dat het thema water de voorpagina’s van alle media in Europa zou halen.

Overal is water een van de grootste zorgen van de bevolking geworden: de zoveelste hittegolf in 2026; tekort aan regen; uitdroging van de bodem; planten en bomen die te kampen hebben met water- en hittestress; verschroeide gazons en noodlijdende moestuinen; minimale of zelfs nul opbrengsten in de landbouw; stervende vissen in de rivieren; vermindering of zelfs stilstand van het rivierverkeer; de daling van de Elektriciteitsproductie uit waterkrachtcentrales; het probleem van de koeling van kerncentrales en AI-datacenters; de waterbehoefte voor de bestrijding van verwoestende branden; de sterke stijging van het aantal sterfgevallen als gevolg van hitte en uitdroging; de oproep om het waterverbruik te verminderen; het zwemverbod vanwege de aanwezigheid van blauwalgen en andere bacteriën. Vul de lijst zelf maar aan!

Dit jaar is de lijst met zorgen en uitdagingen lang en laat zien hoezeer water de bron van leven is op elk niveau van het leven. We merken al enkele jaren dat wat vroeger uitzonderlijk was, nu de norm is geworden, wat duidt op een nieuw klimaatregime.

De mythe van het overvloedige water

In zijn boek getiteld “We bestaan uit water” brengt auteur Simon Porcher een relevant punt naar voren dat mij tot nadenken heeft gestemd en dat in deze tekst tot uiting komt. Wat betreft water en de vele uitdagingen die het in Europa met zich meebrengt, staan de klimaatveranderingen centraal in de discussies en de berichtgeving in de media en de politiek. Volgens de auteur „ligt de kern van het probleem elders: onze samenlevingen zijn georganiseerd rond de mythe van overvloedig water. ” Er zijn „voorstellingen van overheersing, overvloed en controle gecreëerd” [1]. „We zijn vergeten dat water het resultaat is van kwetsbare evenwichten, complexe natuurlijke cycli en veeleisende technische keuzes“(ibid., p. 17), en dat we opnieuw moeten leren leven binnen bepaalde grenzen.

Laten we putten uit onze eigen ervaringen in Afrika

We hebben vaak ervaringen opgedaan met water en kunnen daardoor beter begrijpen dat water een beperkte hulpbron is. Denk maar aan de boeren in de Sahel die wanhopig op regen wachtten. Een mislukte oogst leidde tot hongersnood. Door de opgedroogde putten moesten de vrouwen kilometers lopen met hun kruik of jerrycan op het hoofd. De boorputten werden steeds dieper. Het gebrek aan drinkwater in de dorpen waar we te

[1] Simon Porcher « Nous sommes faits d’eau–l’avenir d’une ressource vitale », Editeur Les Corpsconducteurs, 2026, pp.11-12.

gast waren, zorgde ervoor dat we de voorkeur gaven aan het lokale bier op basis van rode sorghum, de 'dolo'. Zo waren we er zeker van dat het water gekookt was om alle ziektekiemen en parasieten te doden. Denk ook eens terug aan die stortregens die ervoor zorgden dat de lemen hutten instortten. Water, een essentieel element om te overleven. Deze ervaringen in Burkina Faso, Mali, Ghana en andere regio's van Afrika helpen ons nog beter te begrijpen dat 'water leven is'.

1 – Meditatie over water als bron van leven

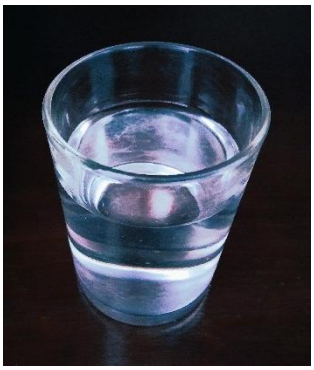
De Scheppingsperiode biedt ons een fragment uit de profeet Ezechiël 47,9.12:

„De rivier brengt leven overal waar hij stroomt, het wemelt er van dieren. De zee zit vol vis, want de rivier die erin uitmondt, maakt het water gezond. Overal waar hij stroomt is volop leven. [...] Aan beide oevers van de rivier groeien allerlei vruchtbomen; hun bladeren verdorren niet en ze zijn nooit zonder vruchten. Elke maand dragen ze vruchten, omdat het water dat ze voedt, uit het heiligdom komt. De vruchten zijn eetbaar en de bladeren hebben geneeskracht."

Korte opmerking: Het „levende water" in Ez 47:9,12 is een krachtig bijbels visioen van hoop en ecologische genezing. Tegen de achtergrond van ballingschap en verlies, onthult het beeld van het levende water dat uit het heiligdom stroomt, genezing door God. God heelt en geneest de aarde, het water, de biodiversiteit en de menselijke verantwoordelijkheid jegens de hele schepping.

Leer water te waarderen als bron van leven! (Persoonlijke oefening)
Neem een glas en vul het met water. Drink het langzaam op. Geniet van het verfrissende effect. Dit water geeft je leven! Bestaat ons lichaam niet voor 60 tot 70 % uit water? Dankzij dit water worden onze organen doorbloed, circuleert ons bloed en transporteert het zuurstof, en filteren en verwijderen de nieren gifstoffen. Water zorgt ervoor dat alle vitale functies goed werken.

➔ **Laten we dankbaar zijn voor deze dit levende water!**

Water in onze religieuze en liturgische praktijken:

Water is alomtegenwoordig in onze religieuze en liturgische praktijken. Hier volgen twee voorbeelden:

1/ De zegeningsritus met wijwater

Wanneer je een kapel of kerk binnenkomt of verlaat, neem je wat wijwater en breng je je hand naar je voorhoofd om het kruisteken te maken. Deze gewoonte, die tijdens de coronapandemie in de vergetelheid was geraakt, maakt nu weer zijn opkomst. Mijn moeder tekende altijd een kruisje op mijn voorhoofd met wijwater wanneer ik het huis verliet. Onlangs nog, tijdens een bezoek aan mijn voormalige pastoor, hebben we elkaar met wijwater een kruisje op het voorhoofd getekend voordat we afscheid namen.

Dit ritueel herinnert ons eraan dat Gods zegen bestaat uit het schenken van leven, ons beschermen en ons behoeden voor gevaren. Ja, God begeleidt ons overal op onze wegen, bij onze ontmoetingen, in onze gesprekken, zowel in momenten van geluk als in moeilijke situaties. God is bron van leven.

➔ **Beleef dit ritueel van het wijwater aandachtig en erken God als de bron van leven.**

2/ De woorden tijdens de voorbereiding van de gaven: "Water en wijn worden één. Gij deelt ons menszijn en neemt ons op in uw goddelijk leven."

Elke dag, tijdens de eucharistieviering, spreken we deze woorden vaak haastig uit, bijna als een reflex. Het zou goed zijn om even stil te staan bij wat we zeggen en wat we horen.

➔ **Mediteer over de betekenis van wat je zegt of hoort.**

Hoe kunt u zich in uw leven nog meer met Jezus Christus verenigen? Verenig u met Hem, met Zijn hele leven tot aan de dood, want het water dat uit Zijn hart voor de mensheid stroomt, droogt nooit op. Verenig u met Hem, want Jezus Christus is het levende water waarvan u wordt uitgenodigd te drinken, net als de Samaritaanse vrouw bij de bron (Joh. 4:14).

Een spiritueel juweeltje van de heilige Jean-Marie Vianney, de pastoor van Ars:

„Wie de communie ontvangt, gaat op in God als een druppel water in de oceaan. Ze zijn niet meer van elkaar te scheiden."

Net zoals een druppel water die in de zee valt dezelfde substantie aanneemt en niet meer te onderscheiden is, zo versmelt de ziel zo sterk met God dat zij één wordt met Hem.

2 –Nieuwe uitdagingen en vraagstukken die het water ons stelt

Water, bron van leven, een geschenk en belofte van God voor de hele schepping, voor de hele mensheid – zowel voor de huidige als voor de toekomstige generaties –, laat ons niet onverschillig wanneer wij stilstaan bij de vele zorgen van de bevolking en de uitdagingen die water ons in deze tijd stelt. Laten we de waterrituelen die we in onze liturgieën vieren, verbinden met ons dagelijks leven. Laten we aandacht hebben voor wat er in de wereld gebeurt en dit alles integreren in onze gebeden, onze voorbeden, maar ook in onze levensstijl en onze inzet voor JPIC-ED.

Spanningen en conflicten rond water

In zijn boodschap voor 1 september ter gelegenheid van de „Wereldgebedsdag voor de bescherming van de schepping" gaat paus Leo XIV met name in op de kwestie van spanningen en belangenconflicten rond water, die kunnen ontaarden in gewapende conflicten. Deze spanningen vormen een langetermijnbedreiging voor het leven van honderden miljoenen mensen. De titel van de boodschap, "Dan smeden zij hun zwaarden om tot ploegscharen en hun speerpunten tot sikkels" (Jes. 2, 4), is geïnspireerd op het visioen van Jesaja, die de omvorming van wapens tot landbouwwerktuigen profeteert. De paus roept uitdrukkelijk op om voorrang te geven aan de ontwikkeling en ondersteuning van het leven in plaats van aan geweld en vernietiging.

Water als verbindende factor

Het is belangrijk te benadrukken dat „de watercyclus ons allemaal met elkaar verbindt". Water circuleert, wordt gedeeld en kent geen grenzen. Water is tegelijkertijd lokaal, regionaal, mondiaal en planetair. Het is grensoverschrijdend, territoriaal en extraterritoriaal. Bovendien is het nooit vanzelfsprekend. De encycliek Laudato Si' heeft sterk benadrukt dat „alles in de wereld nauw met elkaar in verband staat" (LS nr.16). Water is het schoolvoorbeeld dat aantoont dat de hele schepping een onderling verbonden levensgemeenschap is. „Water is immers geen hulpbron om te exploiteren of een onderdeel van het landschap, maar een levend gemeengoed dat met alle soorten

wordt gedeeld“(p.66). “De onderlinge afhankelijkheid verplicht ons aan één wereld te denken, aan een gemeenschappelijk project.”(LS nr.164).

Water als katalysator voor samenwerking

Water spoort ons aan om opnieuw banden aan te knopen met anderen – met mensen en alle levende wezens. Water zet ons ertoe aan om samen te werken, niet alleen met burgers van hetzelfde land, maar ook met andere staten en, verder nog, met de hele schepping. Alleen zo kunnen we onze veerkracht versterken en onze toekomst veiligstellen. Het ‘wij’ moet op een inclusieve manier worden opgevat. Het omvat de hele schepping, zowel de huidige generatie als toekomstige generaties. Zo kan water een katalysator voor samenwerking worden.

Bewust van wat we de afgelopen maanden hebben meegemaakt, moet water steeds meer een prioriteit worden in het openbare, nationale en internationale beleid. Van onze kant benadrukt de Kerk ondubbelzinnig het volgende: “In werkelijkheid is de toegang tot veilig drinkwater een wezenlijk, fundamenteel en universeel recht van de mens, omdat het het overleven van de mensen bepaalt en daarom is het een voorwaarde voor het uitoefenen van de andere rechten van de mens. Deze wereld heeft een zware maatschappelijke schuld jegens de armen, die geen toegang hebben tot drinkwater, omdat dit betekent dat hun het recht op een leven in lijn met hun onvervreemdbare waardigheid wordt ontzegd.” (LS nr. 30)

Water zet onze levensstijl op losse schroeven

Water wordt ook een culturele prioriteit. Deze wereldvisie, die geobsedeerd is door de korte termijn, door dominantie, een uitbuitende mentaliteit mentaliteit en de uitbuiting van ecosystemen, en gekenmerkt wordt door een diepe ongevoeligheid voor het levende, heeft geleid tot de wegwerpcultuur die in Laudato Si’ nrs. 20-22 aan de kaak wordt gesteld. “Het ritme van de consumptie, de verspilling en aantasting van het milieu is de mogelijkheden van de planeet te boven gegaan, en wel zodanig dat de huidige levensstijl, daar hij onhoudbaar is, alleen maar kan uitlopen op catastrofen, zoals

feitelijk al periodiek gebeurt in verschillende gebieden” (LS nr. 161). Er is namelijk dringend behoefte aan andere praktijken, andere gewoonten en een andere levensstijl, een levensstijl waarin ook zuinig omgaan met water een belangrijke rol speelt.

Conclusie

Hoewel we hier niet alle aspecten van de waterkwestie kunnen behandelen, is het duidelijk dat water de grootste uitdaging van de 21e eeuw vormt en dat dit onderwerp in de toekomst steeds meer aandacht zal krijgen. „Water erkennen als een gemeenschappelijke hulpbron, als een erfgoed dat we doorgeven, betekent aanvaarden dat het ons niet toebehoort, dat het er al was vóór ons en dat het ons zal overleven“(p. 13).

Door te putten uit ons geloof en gesteund door Gods belofte kunnen we ons met vertrouwen en volharding inzetten voor levend water voor iedereen.

Een vruchtbare bezinning toegewenst. Moge het levende water u laven en sterken!

Gerealiseerd op 20 augustus 2026 en uitgezonden door de JPIC-RD-coördinatie van de Missionarissen van Afrika, Europa - Charles Degroux 118, 1040 Bruxelles -
andreasgopfert@gmail.com